

KYM438 Proses Kontrol Uygulamaları

(2 0 2) 3 kredi, 5 AKTS, Seçmeli Ders

KAYNAKLAR

1. Parr, E.A., 1995, Industrial Control Handbook, 2nd ed., Butterworth-Heinemann.
2. Marlin, E. T., 2000, Process Control: Designing Processes and Control Systems for Dynamic Performance, 2nd ed., McGraw Hill.
3. Seborg, A. E., Edgar, T. F., Mellichamp, D. A., 2004, Process Dynamics and Control, 2nd ed., Wiley.
4. TE3300 Operating Instructions, 1993, Plint&Partners Ltd.

(5. Hafta)

SON KONTROL ELEMANLARI VE KONTROL EDİCİLER

Proses Kontrol Proses koşullarına uygun ve maliyet açısından avantajlı ölçüm elemanının seçiminin kritik öneme sahip olduğu açıklanarak, bu aşamada göz önünde bulundurulması gereken kriterler örneklendirilerek açıklanır.

SON KONTROL ELEMANI (KONTROL VANASI)

Pnömatik bir diyafram ya da bir DC motorla hareket sağlanır

A-O : Air to open
A-C : Air to close

Akış hızının (q) vana mili hareketine ($0 < l < 1$) bağlılığı:

$$q = C_v f(l) \sqrt{\frac{\Delta P_v}{\rho}}$$

C_v : Vana katsayısı
(büyüklük ve kapasiteye bağlı)
 f : l ye bağlı bir fonksiyon

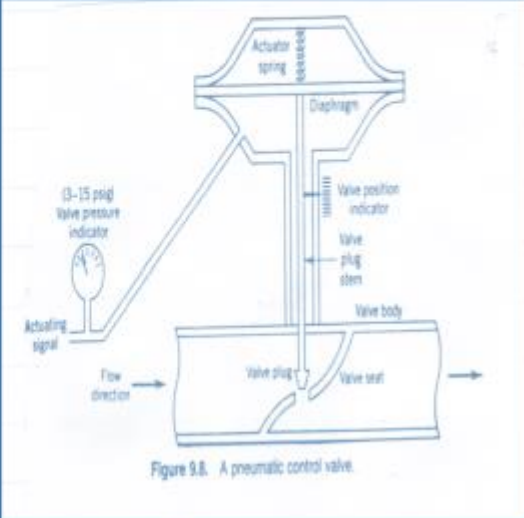

Figure 9.8. A pneumatic control valve

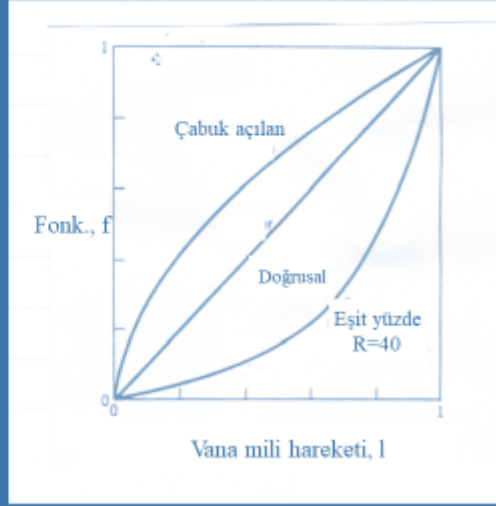
Kontrol Vanası Karakteristikleri

- ◆ Linear : $f = l$
- ◆ Çabuk açılan : $f = \sqrt{l}$
(karekök)
- ◆ Eşit yüzde : $f = R^{l-1}$

R: Vana tasarım parametresi

$$\frac{df}{dl} = R^{l-1} \ln R = f \ln R$$

(Eğim, f fonksiyonunun sabit bir kesri)

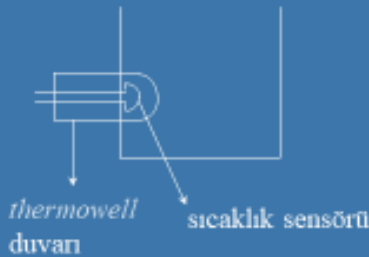
Kontrol edicide işlenebilir standart sinyaller

Elektronik : 4 - 20 mA, 0 - 5 V DC

Pnömatik : 3 - 15 psig

- **Örneğin, sıcaklık sensörü (thermocouple)**

1. ve 2. mertebe dinamiğe sahip olabilir

$$\tau \frac{dT_m}{dt} + T_m = T$$

$$\tau^2 \frac{d^2T_m}{dt^2} + 2\zeta\tau \frac{dT_m}{dt} + T_m = T$$